

گواهی می‌شود:

جناب آقای عبدالله صفرزایی به درخواست بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران مقالات
بندر تنگ، سند، قفص، کیج، سدیح، گوادر، مکران، را جهت درج در
دانشنامه خلیج فارس تألیف کرده‌اند، که به تأیید رسیده و در آینده در دانشنامه
مذکور چاپ خواهد شد.

من برای
مسئول دفتر نشر و انتشارات
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران
معاون پژوهشی

دانشنامه خلیج فارس / زیر نظر شورای علمی دانشنامه خلیج فارس؛ دبیران علمی فرح‌اله احمدی، منوچهر اکبری، حسین یکتا؛ ویراستاران علمی فرح‌اله احمدی... [و دیگران]. - تهران: بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران، ۱۳۹۴.
ج ۲: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار (بخشی رنگی). - (کتابخانه بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران؛ ۶۵؛ ۶۶)

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۵۵۱۵-۷۵-۹ (دوره)

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۵۵۱۵-۷۴-۲ (ج ۲)

Encyclopedia of Persian Gulf

عنوان اصلی:

ویراستاران علمی: فرح‌اله احمدی، کمال پولادی، عبدالرسول خیراندیش، حسین یکتا.

ج ۱. آ-ژ ج ۲. س-ی.

۱. خلیج فارس - دایرةالمعارف الف. احمدی، فرح‌اله، ۱۳۳۷ - دبیر، ویراستار ب. اکبری، منوچهر، ۱۳۳۵ - دبیر ج. یکتا، حسین، دبیر

د. شورای علمی دانشنامه خلیج فارس ه بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران و. عنوان

۱۳۹۴ ۲۱۳۴/۵۲ DSR ۹۵۵/۷۳۵

کتابخانه ملی ایران ۴۱۲۸۳۴۸

حق چاپ برای بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران محفوظ است.

دانشنامه خلیج فارس (جلد دوم «حروف س - ی»)

زیر نظر شورای علمی دانشنامه خلیج فارس

دبیران علمی: احمدی، فرح‌اله؛ اکبری، منوچهر؛ یکتا، حسین

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

ناشر: بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران

چاپخانه: نابنگار

بهای دوره دوجلدی: ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-964-5515-74-2 (vol. 2)
ISBN: 978-964-5515-75-9 (vol.set)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۵۱۵-۷۴-۲ (ج. ۲)
۹۷۸-۹۶۴-۵۵۱۵-۷۵-۹ (دوره)

بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران

نشانی: تهران، سعادت‌آباد، بلوار فرهنگ، خیابان معارف، بن‌بست دانش، پلاک ۱

تلفن: ۴-۲۲۱۲۹۸۴۳ نمابر: ۲۲۰۷۳۲۲۷ صندوق پستی: ۴۷۸-۱۴۶۵۵

پست الکترونیکی: info@iecf.ir پایگاه الکترونیکی: www.iecf.ir

تجارت برده و قاچاق اسلحه، ظاهراً تجارت برده‌های صادراتی و وارداتی در امتداد سواحل مکران وجود داشته است. گاهی بعضی از ماهیگیران بلوچ در امتداد ساحل به اسارت گرفته می‌شدند و سوداگران آنها را از آبادی‌های تکافتاده در سواحل غربی مانند گلک و سدیج با کشتی به جاهای دیگر می‌فرستادند (اسپونر، ۱۳۷۷: ۱۲۱-۱۲۰). بعضی اوقات نیز درگیری‌هایی بین ساکنان ساحلی در محدوده سدیج با نیروهای انگلیسی رخ می‌داد. «گریوز»، رئیس خطوط تلگراف انگلیسی‌ها از گوادر تا جاسک، در اثر قیامی دسته‌جمعی به قتل رسید که به رهبری خلیفه خیرمحمد در حوالی روستای سدیج صورت گرفت (دامنی، ۱۳۸۰: ۲۵۲). معمولاً افراد این منطقه، نفرت خود را از حضور انگلیسی‌ها و عملکردهای تجاوزکارانه آنها با تخریب خطوط تلگراف نشان می‌دادند. آبادی‌هایی از این قبیل در صادرات و واردات انواع کالاها نیز نقش‌آفرین بوده‌اند. البته اغلب رفت‌وآمدهای قاچاقی و ورود و خروج کالاهای ممنوعه از چنین مکان‌هایی انجام می‌شد که دسترسی دولت‌ها به این آبادی‌ها کمتر و در نتیجه نظارت و کنترل آنها ضعیف‌تر بوده است.

اقتصاد اهالی سدیج به فراورده‌های دریایی، کشاورزی و دامداری به‌خصوص پرورش شتر بستگی دارد. تعدادی از افراد این روستا در گذشته به‌منظور کسب‌وکار به کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس مهاجرت کرده‌اند که امروزه نیز رفت‌وآمد می‌کنند. ساکنان سدیج بلوچ هستند که به لهجه بلوچی جنوبی صحبت می‌کنند که بین لهجه آنان و بشاگردی‌ها ارتباط نزدیک وجود دارد. در بررسی‌های انجام‌شده طی ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ م. در کناره‌های دریای عمان در اطراف این روستا و روی تراس رودخانه‌ای آن آثاری از دوران پارینه‌سنگی یافت شده است. براساس مقایسه بین اشیاء به‌دست آمده از سدیج و آثار یافت‌شده در سایر نقاط ایران می‌توان گفت که این ابزارها متعلق به ۶۵۰۰-۷۵۰۰ پ.م. است (سیدسجادی، ۱۳۷۴: ۱۳۷).

کتاب‌شناسی

- اسپونر، ۱۳۷۷، «بلوچ و بلوچستان»، *دانشنامه جهان اسلام*. ج ۴. تهران: بنیاد دانشنامه جهان اسلام.
- پاپلی یزدی، محمدحسین. ۱۳۶۷، *فرهنگ آبادی‌ها و مکان‌های مذهبی کشور*. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.
- جعفری، عباس. ۱۳۷۹، *گیتاشناسی ایران*. تهران: مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی.
- دامنی، عبدالغنی. ۱۳۸۰، *سیمای تاریخی بلوچستان*. تهران: پاسارگاد.
- سپاهی، عبدالودود. ۱۳۸۵، *بلوچستان در عصر قاجار*. قم: گلستان معرفت.
- سیدسجادی، سید منصور. ۱۳۷۴، *باستان‌شناسی و تاریخ بلوچستان*. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.

- Crabs (Crustacea: Deucapoda: Brachyura) of the Persian Gulf: Taxonomy and Zoogeography', *Iranian Journal of Animal Biosystematics (IJAB)*, vol 1, 1, 28-43.
- Naderloo, R., Turkay, M and Apel, M. 2011, Brachyuran Crabs of the Family Macrophthalmidae Dana. 1851 (Decapoda: Brachyura: Macrophthalmidae) of the Persian Gulf, *Zootaxa* 2911: 1-42.
- Niamaimandi, N. 2006, "The Bio-dynamics and Life cycle of Shrimp, *Penaeus Semisulcatus* in Busher Coastyal" Waters of the Persian Gulf", *Universite Putra Malaysia (U.P.M)*, Ph.D. Thesis.
- Pechenik, A. G. 2010, *Biology of the Invertebrates*. Sixth Ed, New York: McGraw Hill Co.
- Stephensen, K. 1945, *The Brachyura of the Persian Gulf*. Danish Scientific Investigations in Iran, Part IV, Copenhagen: Munksgaard.

همایون حسین‌زاده صحافی؛ نصیر نیامندی؛

غلامعباس زرشناس؛ شیما سادات خادم صدر

سدیج / Sadich

رودخانه‌ای معروف در جنوب غرب سیستان و بلوچستان و نام روستایی از توابع شهرستان جاسک در شرق استان هرمزگان و نزدیک بلوچستان فعلی در مجاورت دریای عمان.

رودخانه سدیج از کوه‌های کوتیج- از کوه‌های بشاگرد- سرچشمه می‌گیرد (سپاهی، ۱۳۸۵: ۲۴). جریان اولیه این رود از کوه‌های بندنادم و درمگی / darmagi در ۶۸ کیلومتری شمال غرب شهر بنت / Bent از توابع شهرستان نیکشهر آغاز می‌شود. مسیر رود سدیج شمال شرق به جنوب غرب و طول این رودخانه ۱۴۰ کیلومتر است. این رودخانه پس از پیوستن به رودخانه‌های تیرگیج / Tirghich و هاگون / Hakon در ۵۵ کیلومتری غرب بنت به رود سی‌کوران می‌پیوندد و از این مرحله به بعد به نام رودخانه سدیج ادامه مسیر می‌دهد. رودخانه مزبور در نزدیکی‌های دریای عمان به استان هرمزگان وارد می‌شود و پس از عبور از روستای پی‌بشک / piebeshk سرانجام از کنار روستای سدیج عبور و به دریای عمان می‌ریزد (جعفری، ۱۳۷۹: ۲۶۴).

روستای سدیج از روستاهای ساحلی دریای عمان است که در شرق استان هرمزگان و در مجاورت مرزهای سیستان و بلوچستان در فاصله ۹۵ کیلومتری شرق شهرستان بندر جاسک قرار دارد. این آبادی از لحاظ موقعیت جغرافیایی در ۲۵°:۴۰' عرض شمالی و ۵۸°:۴۴' طول شرقی قرار دارد. ارتفاع این روستا از سطح دریا حدود ۱۱ متر است (پاپلی یزدی، ۱۳۶۷: ۳۰۲). در آثار مورخان و جغرافی‌نویسان دوره باستان و حتی سده‌های میانه از این آبادی ذکری به میان نیامده است. روستای سدیج و سایر آبادی‌های کوچک مشابه آن، که در ساحل دریای عمان واقع شده‌اند، نخستین بار پس از ورود جنجالی استعمارگران اروپایی به دریای عمان در منابع قابل مشاهده هستند. در اواسط قرن نوزدهم میلادی، به‌رغم تلاش نیروهای انگلیسی برای جلوگیری از